

Fransin
Rivers

*Iskupljenje
ljubavi*

Prevela
Eli Gilić

■ Laguna ■

Naslov originala

Francine Rivers

REDEEMING LOVE

Copyright © 1991 by Francine Rivers. All rights reserved.
Published by arrangement with Browne & Miller Literary
Associates LLC.

Translation copyright © 2018 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Onima koji pate i oskudevaju.

*Koji je među vama bez grijeha neka najprije baci kamen
na nju.*

Jevanđelje po Jovanu 8:7

Prolog

*Knez mraka je plemić.**
Vilijam Šekspir

NOVA ENGLJESKA, 1835.

Aleks Staford je upravo onakav kako ga je mama opisala. Visok i markantan. Sara nikad nije videla tako lepog muškarca. Iako u prašnjavom jahaćem odelu i kose vlažne od znoja, izgledao je kao prinčevi iz priča koje je mama čitala. Sari je srce brže zakucalo od nesputane radosti i ponosa. Nijedan otac koga je viđala na nedeljnoj službi nije mu bio ravan.

Pogledao ju je tamnim očima i srce joj je zapevalo. Obukla je najlepšu plavu haljinu i belu kecelju, a mama joj je vezala pletenice ružičastim i plavim trakama. Dopada li se tati kako izgleda? Mama je rekla da mu je plavo omiljena boja, ali zašto se nije osmehnuo? Možda se vrpeljila? Mama joj je kazala da stoji pravo i mirno, i da se ponaša kao dama. Uverila ju je da će mu se to dopasti. Međutim, nije delovao zadovoljno.

„Zar nije lepa, Alekse?“, pitala je mama. Glas joj je zvučao čudno... napregnuto, kao da se guši. „Zar nije najlepša devojčica koju si ikad video?“

* *Kralj Lir*, preveli Živojin Simić i Sima Pandurović.

Sara je videla kako su tatine tamne oči sevnule. Nije delovao zadovoljno. Izgledao je ljuto. Kao mama ponekad kad Sara previše priča ili ne prestaje da zapitkuje.

„Samo nekoliko minuta“, dodala je mama brzo. Prebrzo. Boji li se? Ali zašto? „Samo to tražim, Alekse. Mnogo bi joj značilo.“

Aleks Staford pogleda Saru. Skupio je usne i ćutke se zagledao u nju. Sara je stajala što je mirnije mogla. Jutros se dugo posmatrala u ogledalu i znala je šta će on videti. Imala je očevu bradu i nos, a majčinu plavu kosu i svetlu put. I oči su joj bile kao mamine, ali izraženije plave boje. Sara je želela da tata misli kako je lepa i s nadom je zurila u njega. Ali njegov pogled nije bio prijatan.

„Da li si namerno izabrala plavu haljinu, Mej?“ Sara se trglala zbog očevih reči. Bile su hladne i srdite. „Zato što joj to ističe boju očiju?“

Bilo je jače od Sare. Pogledala je majku – i srce joj je klonulo. Na majčinom licu videlo se da je povređena.

Aleks pogleda prema predvorju. „Klio!“

„Nije tu“, rekla je mama tiho, držeći glavu visoko. „Dala sam joj slobodan dan.“

Tatine oči kao da su još više potamnele. „Je li? Pa onda si u škripcu, zar ne, draga?“

Mama se ukočila, ujela za usnu i pogledala ćerku. Šta nije u redu? – zapitala se Sara tužno. Zar ocu nije drago što je vidi? Toliko se radovala što će napokon biti s njim, bar nakratko...

„Šta hoćeš da uradim?“ Mamine reči bile su upućene ocu te je Sara ostala nepomična, i dalje se nadajući.

„Pošalji je nekud. Pretpostavljam da zna kako da pronađe Klio.“

Ružičaste tačke buknuše na majčinim obrazima. „Šta to znači, Alekse? Da primam druge kad nisi tu?“

Sarin osmeh se povukao pred zbunjenošću. Razgovarali su veoma hladno i nisu obraćali pažnju na nju. Da li su zaboravili da je tu? Šta se desilo? Mama je uzrujana. Zašto se otac toliko ljuti što Klio nije kod kuće?

Grickala je usnu dok je prelazila pogledom s jednog na drugo. Približila se ocu i povukla mu peš. „Tata...”

„Ne zovi me tako.“

Zatreptala je, uplašena i smušena zbog njegovog ponašanja. On *jeste* njen tata. Mama je tako rekla. Čak joj je donosio poklone kad god dođe. Mama joj ih je davala. Možda se ljuti zato što mu nije zahvalila. „Hoću da ti zahvalim na poklonima koje si...”

„Ššš, Saro“, prekide je majka brzo. „Ne sad, mila.“

Otac pogleda majku preteći. „Pusti je da govori. Zar nisi to htela? Zašto je sad učutkuješ, Mej?”

Mama se približila i položila šaku na ćerkino rame. Sara je osetila kako joj prsti drhte, ali tata se nagnuo prema njoj i osmehnuo. „Kakve poklone?“, pitao je.

Veoma je lep, baš kao što je mama rekla. Mnogo se ponosila što ima takvog oca.

„Kaži mi, malena.“

„Mnogo su mi se dopali slatkiši koje si donosio“, odgovorila je Sara. Ispunili su je toplina i ponos zbog njegove pažnje. „Bili su veoma lepi. Ali najviše mi se dopada kristalni labud.“

Ponovo se osmehnula, blistajući od sreće što ju je tata tako pažljivo slušao. Čak se nasmešio, iako Sara nije bila sigurna dopada li joj se njegov osmejак. Bio je napregnut.

„Vidi, vidi“, promrsio je i ispravio se. Pogledao je mamu. „Veoma mi je drago što sam saznao koliko ti moji pokloni znače.“

Sara je ushitilo očevo odobravanje. „Stavila sam ga na prozorski okvir. Sunce sija kroz njega i onda boje poigravaju

po zidu. Hoćeš li da vidiš?“ Uhvatila ga je za ruku. Istrgao ju je, a ona je zatreptala od povređenosti i nerazumevanja.

Mama se ujela za usnu i pružila ruku prema ocu, pa je naglo povukla. Ponovo je izgledala uplašeno. Sara je prelazila pogledom s jednog roditelja na drugog, trudeći se da shvati. Šta je uradila pogrešno? Zar tati nije drago što joj se njegovi pokloni sviđaju?

„Dakle, daješ moje poklone detetu“, rekao je otac. „Dobro je što znam koliko ti znače.“

Sara se ujela za usnu zbog očevog hladnog glasa. Međutim, pre nego što je stigla da progovori, mama ju je nežno dotakla po ramenu. „Mila, budi dobra devojčica i igray se napolju.“

Devojčica je uzrujano pogledala. Je li uradila nešto što nije trebalo? „Zar ne mogu da ostanem? Biću mirna.“ Mama kao da nije mogla da progovori. Oči su joj ovlažile i pogledala je tatu.

Aleks se nagnuo prema Sari. „Hoću da se igraš napolju“, kazao je tiho. „Želim nasamo da razgovaram s tvojom majkom.“ Nasmehio se i potapšao ju je po obrazu.

Osmehnula se, potpuno očarana. Tata ju je dotakao; on se ne ljuti na nju. On je voli! Baš kao što je mama govorila. „Mogu li da se vratim kad završite razgovor?“

Otac se ukrućeno ispravio. „Majka će doći po tebe kad bude spremna. A sad idi kao što ti je rečeno.“

„Dobro, tata.“ Sara je želela da ostane, ali još više je htela da odobrovolji oca. Izašla je iz salona, projurila kroz kuhinju i izašla na zadnja vrata. Ubrala je nekoliko belih rada u aleji pored vrata i pošla prema ružama. Kidala je latice. „Voli me, ne voli me, voli me, ne voli me...“ Ućutala je kad je zamakla za ugao. Nije htela da smeta roditeljima. Samo je želela da bude blizu njih.

Sara je zadovoljno sanjarila. Možda će je tata nositi na ramenima. Zapitala se hoće li je odvesti na jahanje na svom velikom crnom konju. Naravno, morala bi da presvuče haljinu. On ne bi hteo da je isprlja. Poželela je da ju je pustio da mu sedi na krilu dok priča s mamom. Mnogo bi to volela i ne bi im smetala.

Prozor salona bio je otvoren i čula je glasove. Mama je volela da miris ruža ispuni prostoriju. Sara je sela i slušala roditelje. Tako će znati kad otac poželi da pošalje po nju. Ako bude veoma tiha, neće ih uznemiriti i mama će morati samo da se nagne kroz prozor i pozove je.

„Šta je trebalo da uradim, Alekse? Nikad nisi proveo ni trenutak s njom. Šta je trebalo da joj kažem? Da njenog oca nije briga? Da on želi da se nikad nije ni rodila?“

Sara je otvorila usta. *Reci da nije tako, tata! Reci da nije tako!*

„*Tebi sam kupio tog labuda u Evropi, a ti si ga bacila na dete koje ne ceni njegovu vrednost. Jesi li joj dala i bisere? Šta je s muzičkom kutijom? Pretpostavljam da je dobila i nju!*“

Sari bele rade ispadoše iz ruke. Sela je na zemlju, ne obraćajući pažnju na lepu haljinu. Srce joj više nije ubrzano tuklo od sreće. Sve u njoj kao da je tonulo sa ovim izgovorenim rečima.

„Alekse, molim te. Nisam videla ništa loše u tome. Tako je bilo lakše. Jutros me je pitala da li je dovoljno velika da te upozna. Zapitkuje me kad god čuje da dolaziš. Kako sam mogla ponovo da je odbijem? Nisam imala srca. Ona ne razume zašto je zanemaruješ, a ni ja ne shvatam.“

„Znaš šta osećam prema njoj.“

„Kako možeš da kažeš šta osećaš? Čak je i ne poznaješ. Ona je divno dete, Alekse. Pametna je, ljupka i ne boji se ničega. Po mnogo čemu je na tebe. Ona je *neko*, Alekse. Ne možeš doveka da se praviš kako ne postoji. Ona je tvoja ćerka...“

„Imam dovoljno dece sa svojom ženom. Zakonite dece. Rekao sam ti da ne želim još jedno.“

„Kako možeš to da kažeš? Kako je moguće da ne voliš svoju krv?“

„Od početka sam ti govorio šta mislim, ali nisi slušala. Ona nikad nije trebalo da se rodi, Mej, ali htela si da bude po tvome.“

„Misliš li da sam htela da zatrudnim? Misliš li da sam to uradila namerno?“

„Često sam se pitao. Pogotovo kad sam ti ponudio izlaz koji si odbila. Doktor kojeg sam ti poslao postarao bi se za celu zbrku. On bi se rešio...“

„Nisam to mogla da uradim. Kako si mogao da očekuješ da ubijem svoje nerođeno dete? Zar ne shvataš? To je smrtni greh...“

„Provodiš previše vremena u crkvi“, odbrusio je prezrivo. „Jesi li ikad pomislila da ne bi imala ove nevolje da si je se rešila kao što sam ti rekao? Bilo bi lako. Ali odustala si.“

„Želela sam je!“, reče mama slomljenim glasom. „Ona je deo tebe, Alekse, kao i deo mene. Želela sam je iako ti nisi...“

„Je li to pravi razlog?“

„Povređuješ me, Alekse!“

Sara se trгла jer je nešto puklo. „Je li to pravi razlog, Mej? Ili si mislila da ćeš dobiti moć nada mnom ako rodiš moje dete?“

„Nemoguće je da veruješ u to!“ Mama je zaplakala. „Veruješ, zar ne? Ti si budala, Alekse. O, šta sam uradila? Odrekla sam se svega zbog tebe! Porodice, prijatelja, samopoštovanja, svega u šta sam verovala, svake nade koju sam imala...“

„Kupio sam ti ovu kuću. Dajem ti dovoljno novca za tvoje potrebe.“

Mamin glas postao je neobično visok. „Znaš li kako mi je dok idem ulicama ovog grada? Dolaziš i odlaziš kad ti se prohte. Svi znaju ko si ti i ko sam ja. Niko neće ni da me pogleda. Niko ne razgovara sa mnom. I Sara to oseća. Jednom me je pitala zašto je tako i odgovorila sam da se razlikujemo od drugih. Nisam znala šta drugo da kažem.“ Glas joj se slomio. „Verovatno ću završiti u paklu zbog onoga što sam uradila.“

„Dosadila mi je tvoja griža savesti i dozlogrdilo mi je da slušam o tom detetu. Ona kvari sve što smo imali. Sećaš li se koliko smo bili srećni? Nikad se nismo svađali. Jedva sam čekao da dođem kod tebe, da budem s tobom.“

„Nemoj...“

„I koliko mi je vremena s tobom ostalo danas? Dovoljno? Protraćila si ga na nju. Rekao sam ti šta će se desiti! Voleo bih da se nikad nije rodila.“

Mama je uzviknula užasnu reč. Čuo se udarac. Prestrašena, Sara je ustala i potrčala. Jurila je kroz mamino cveće, pa travnjakom i stazom do ostave za hranu nad potokom. Trčala je sve dok je mogla. Dahćući od bola u slabinama, srušila se u visoku travu. Ramena su joj se tresla od jecaja, a lice bilo umrljano suzama. Čula je kako konj galopira prema njoj. Pojurila je da se sakrije iza vinove loze pored potoka, izvirila i videla kako njen otac jaše na velikom crnom konju. Čučnula je i skupila se, plaćući i čekajući da mama dođe po nju.

Međutim, mama nije došla, niti ju je zvala. Posle nekog vremena, Sara se vratila do ostave za hranu, sela pored procvetale loze i čekala. Kad je majka napokon došla, Sara je obrisala suze i otrešla prašinu s lepe haljine. Još je drhtala zbog onoga što je čula.

Majka je bila veoma bleđa, a oči su joj bile tupe i crvene. Imala je plavu masnicu na obrazu koju je pokušala da pokrije šminkom. Osmehnula se, ali to nije bio njen uobičajeni osmeh.

„Gde si bila, mila? Tražila sam te.“ Sara je znala da to nije tačno zato što je motrila. Mama je liznula čipkastu maramicu i obrisala mrlju sa Sarinog obraza. „Tvoj otac je iznenada morao da ode zbog posla.“

„Hoće li se vratiti?“ Sara se plašila. Nije želela da ga ponovo vidi. Povredio je i rasplakao mamu.

„Možda neće neko vreme. Moraćemo da čekamo. On je veoma zauzet i ugledan čovek.“ Sara nije odgovorila. Mama ju je podigla i privila uz sebe. „Sve je u redu, dušice. Znaš li šta ćemo da radimo? Vrat ćemo se u kuću da se presvučemo. A onda ćemo spakovati hranu u korpu i ručati pored potoka. Hoćeš li?“

Sara je klimnula glavom i obavila ruke majci oko vrata. Usne su joj zadrhtale, ali trudila se da ne zaplače. Ako brižne u plač, mama će znati da je prisluškivala, pa će se i ona naljutiti.

Majka ju je čvrsto zagrlila i zagnjurila joj nos u kosu. „Preguraćemo ovo. Videćeš, dušice. Hoćemo. *Hoćemo.*“

Aleks se nije vratio, a majka je smršala i ubledela. Ujutru je dugo ostajala u krevetu, a kad bi konačno ustala, nije htela da idu u duge šetnje kao ranije. Čak i kad se osmehivala, oči su joj ostajale tupe. Klio je govorila kako bi trebalo više da jede. Klio je nesmotreno govorila mnogo toga kad je Sara bila dovoljno blizu da čuje.

„Još vam šalje novac, gospođice Mej. I to je nešto.“

„Nije mi stalo do novca.“ Majci sevnuše oči. „Nikad nisam marila za to.“

„Bilo bi vas briga da ga nemate.“

Sara je pokušavala da razvedri majku. Donosila joj je velike bukete cveća. Nalazila je lepo kamenje koje je prala i

poklanjala joj ga. Mama bi se uvek osmehnula i zahvalila, ali oči su joj ostajale tupe. Sara je pevala pesme koje ju je majka naučila, tužne irske balade i nekoliko pojanja na latinskom koje je čula u crkvi.

„Mama, zašto više ne pevaš?“, pitala ju je, popela se na njen krevet i smestila lutku na izgužvani pokrivač. „Biće ti bolje ako pevaš.“

Majka je polako češljala dugu plavu kosu. „Nije mi do pevanja, mila. Mama trenutno ima mnogo toga na pameti.“

Sara je osećala kako je nelagoda pritiska. Ona je kriva. Samo ona. Da se nije rodila, mama bi bila srećna. „Hoće li se Aleks vratiti, mama?“

Majka ju je pogledala, ali Sara nije marila. Nije htela da ga zove tata. Povredio je i rastužio mamu. Otkako je otišao, majka gotovo nije obraćala pažnju na nju. Sara ju je čak čula kako govori Klio da ljubav nije blagoslov već prokletstvo.

Zagledala se u majčino lice i srce joj se steglo. Izgledala je veoma tužno. Misli su joj ponovo bludele i Sara je znala da razmišlja o *njemu*. Mama je želela da se on vrati. Plakala je noću zato što ne dolazi. Noću je zarivala lice u jastuk, ali Sara je ipak čula njene jecaje.

Grickala je usnu i oborila glavu, odsutno se igrajući lutkom. „Šta ako se razbolim i umrem, mama?“

„Nećeš se razboleti.“ Majka ju je pogledala i osmehnula se. „Previše si mlada i zdrava da bi umrla.“

Sara je gledala kako se majka češlja. Kao da joj sunčeva svetlost pada po bledim ramenima. Mama je mnogo lepa. Kako je moguće da je Aleks ne voli? „Ali ako bi se to desilo, mama, da li bi se on vratio i ostao s tobom?“

Majka se ukočila. Okrenula se i zagledala u nju. Njen užasnut pogled ju je prestravio. Nije trebalo to da kaže. Sad će mama naslutiti da je čula kako se svađaju...

„Nemoj to nikad da pomisliš, Saro.“

„Ali...“

„Ne! Nemoj nikad da me pitaš tako nešto. Jesi li razumela?“

Majka nikad nije podigla glas na nju. Sara je osetila kako joj brada podrhtava. „Jesam, mama.“

„Nikad više“, ponovila je nežnije. „Obećaj mi. Sve ovo nema nikakve veze s tobom, Saro.“ Privukla je ćerku u zagrljaj i nežno je pomilovala. „Volim te, Saro. Mnogo te volim. Volim te više od svih i svega na celom svetu.“

Osim njega, pomislila je Sara. Osim Aleksa Staforda. Šta ako se on vrati? Šta ako natera mamu da izabere između njih dvoje? Šta bi majka tada uradila?

Uplašena, Sara se privila uz nju i molila se da otac ne dođe.

Jedan mladić je došao kod majke.

Sara je gledala kako majka razgovara s njim dok se igrala lutkom blizu kamina. U kuću su dolazili samo gospodin Penirod, koji je donosio drva, i Bob, kome se dopadala njihova sluškinja. Radio je na tržnici i zadirkivao Klio kad će napraviti pečene butkice i sočne jagnjeće nogice. Ona se smejala, ali Sari nije bilo smešno. Nosio je prljavu belu kecelju umrljanu krvlju.

Mladić je majci pružio pismo, ali ga ona nije otvorila. Poslužila je mladića čajem i on je zahvalio. Nije govorio mnogo osim što je promrmljao nešto o vremenu i pohvalio majčin cvetni vrt. Dodao je da je dugo jahao iz grada. Majka ga je poslužila kolačima i zaboravila na Saru.

Znala je da nešto nije u redu. Mama je sedela uspravno i govorila veoma blago. „Lepa devojčica“, rekao je i osmehnulo joj se. Sara je ponovo oborila pogled, posramljena i uplašena da će je mama oterati iz sobe jer ju je tada primetila.

„Jeste, hvala.“

„Liči na vas. Lepa kao izlazak sunca.“

Majka joj se osmehnula. „Saro, možeš li da izađeš i ubereš malo cveća da stavimo na sto?“

Sara je bez reči podigla lutku i izašla. Htela je da udovolji majci. Uzela je oštar nož iz kuhinjske fioke i izašla u vrt. Mama najviše voli ruže. Sara je dodala i malo delfinijuma, noćnih frajli, ljutića, margareta i belih rada. Napunila je pletenu korpu prebačenu preko ruke.

Kad se vratila u kuću, mladić je već otišao. Pismo je ležalo otvoreno na majčinom krilu. Oči su joj blistale, a obrazi se zarumeneli. Osmehivala se dok je presavijala pismo i gurala ga u rukav. Ustala je i prišla ćerki. Potom ju je podigla i rado-sno zavrtila. „Hvala što si donela cveće, mila.“ Poljubila je. Kad ju je mama spustila, Sara je stavila korpu na sto.

„Obožavam cveće“, nastavila je majka. „Divno je, zar ne? Zašto ga ne staviš u vazu? Moram da nađem nešto u kuhinji. O, Sara! Ovo je divan, divan dan, zar ne?“

Ovo je proklet dan, pomislila je Sara dok je gledala za majkom. Pripala joj je muka od strepnje. Uzela je veliku vazu sa stola, iznela je napolje i bacila uvelo cveće na đubrište. Natočila je svežu vodu i sipala je u vazu. Isprskala je haljinu dok je nosila cveće u kuću. Spustila je vaz u sto, ali nije podsekla grane niti sklonila lišće. Nije marila kako izgleda i znala je da mama neće ni primetiti.

Aleks Stafort se vraća.

Mama se vratila u salon s Klio. „Mila, imam sjajne vesti. Klio je odlučila da ove nedelje ide na more i hoće da te povede sa sobom. Zar to nije divno?“

Sari je srce brže zakucalo.

„Nije li to lepo od nje?“, nastavila je mama vedro. „Njen prijatelj ima gostionicu i on obožava devojčice.“

Klio se kruto i hladno smeškala.

Sara je pogledala majku. „Ne želim da idem, mama. Hoću da ostanem s tobom.“ Znala je šta se dešava. Mama je šalje od kuće zato što je njen otac ne želi. Možda je ni mama više ne želi.

„Glupost.“ Majka se nasmeja. „Nikad nisi bila nigde i moraš malo da vidiš sveta. Dopašće ti se okean, Saro. Prelep je. Možeš da sediš na pesku i slušaš talase. Možeš da praviš kule i tražiš školjke. Samo čekaj da osetiš kako ti pena golica nožne prste.“

Mama je ponovo izgledala živo. Sara je znala da je to zbog pisma. Aleks je sigurno napisao da će doći. A ona ne želi neprijatnosti kao prošli put i sklanja ćerku s puta. Dok je gledala majčino ozareno lice, srce joj je tonulo.

„Hajde sad, mila. Moramo da te spremimo za polazak.“

Sara je gledala kako joj presavija odeću i stavlja u veliku platnenu torbu. Jedva je čekala da je se reši. „Gde ti je lutka?“, pitala je majka, gledajući okolo. „Sigurno želiš da je ponesesh.“

„Neću.“

„Zašto nećeš? Uvek nosiš lutku.“

„Ona hoće da ostane kod kuće s tobom.“

Majka se namrštila, ali nije navaljivala. A nije se ni predomisli.

Klio se vratila po Saru i onda su pešačile kilometar i po do varoši. Kočija je stigla i kupile su karte. Kočijaš je prihvatio torbe, a Klio je podigla Saru, sela naspram nje i osmehnula se. Smeđe oči su joj blistale. „Čeka nas pustolovina, Saro.“

Devojčica je htela da iskoči iz kočije i otrči kući kod mame, ali ona bi je ponovo oterala. Kad su konji pošli, Sara se priljubila uz prozor i gledala kako poznate kuće promiču. Kočija je tandrkala preko mosta, pa nastavila drumom uokvirenim drvećem. Sve što je poznato brzo je nestajalo iz vida, pa se naslonila na sedište koje je poskakivalo. Što su dalje odmicali, postajala je sve malodušnija.

„Odsešćemo u *Četiri vetra*“, rekla je Klio, očigledno zadovoljna što je devojčica mirna. Verovatno je očekivala kuknjavu. Da je Sara mislila kako bi se mama predomislila, onda bi možda i nadigla dreku. Nikad nije bila razdvojena od majke više od nekoliko sati. Ali znala je da to ništa ne bi promenilo. Aleks Staford dolazi i ona mora da ide. Sedela je mirno i mrzovoljno.

„Imaju ukusnu hranu i pristojne sobe“, nastavila je Klio. „I bićemo blizu mora. Možeš da šetaš malom travnatom stazom do litica. Talasi se obrušavaju o stene. To je divan zvuk i miris soli u vazduhu je nešto najlepše na svetu.“

Najlepše na svetu...

Sara je volela svoj dom i cvetni vrt iza kuće. Volela je da s mamom sedi pored ostave za hranu i da mlataraju bosim nogama u potoku.

Potiskujući suze, ponovo je pogledala kroz prozor. Oči su je pekle, a grlo joj se osušilo od prašine s drumu. Sati su polako prolazili; glava ju je zbolela od glasnog topota kopita. Bila je toliko umorna da je jedva držala oči otvorene, ali kad god ih je zatvorila, kočija bi poskočila ili oštro skrenula i ona bi se uplašeno trgla.

Kočijaš se jednom zaustavio da promeni konje i obavi manje popravke. Klio je odvela Saru u poljski klozet iza stanice. Kad je devojčica izašla, služavke nije bilo nigde. Sara je otrčala do kočije, potom do štale i konačno na drum, uzvikujući njeno ime.

„Tišina tamo! Gospode, čemu ta dernjava?“, upita Klio, žureći do nje. „Čovek bi rekao da si kokoška bez glave po tome kako jurčaš okolo.“

„Gde si *bila*?“, pitala je Sara dok su joj se suze slivale niz obraze. „Mama je rekla da ostanemo zajedno!“

Klio je izvila obrve. „Pa, izvin'te, gospojice, ali otišla sam da popijem kriglu piva.“ Uхватила je Saru za ruku i povelа je prema krčmi.

Krčmareva žena je stajala na vratima i brisala ruke. „Kakva lepa devojčica“, rekla je, osmehujući se Sari. „Jesi li gladna, dušice? Imaš li vremena za tanjir gulaša.“

Sara je oborila pogled, usplahirena zbog ženinog pogleda. „Ne, hvala, gospoja.“

„I učtiva“, dodala je žena.

„Hajdemo, Saro“, reče Klio i pogura je unutra.

Žena je potapša po leđima. „Moraš da nabaciš malo mesa na te kosti, dušo. Probaj moj gulaš. Kažu da sam najbolja kuvarica na ovom drumu.“

Klio je sela i podigla kriglu piva. „Moraš da pojedеш nešto pre nego što krenemo.“

„Nisam gladna.“

Klio se nagla prema njoj. „Nije me briga jesi li gladna ili nisi“, rekla je tiho. „Uradićeš kako ti je rečeno. Kočijaš je rekao da ćemo poći tek za pola sata, a do obale nam treba još tri-četiri sata. Ne želim da mi kukaš kako si gladna. Ovo ti je poslednja prilika da pojedеш nešto pre *Četiri vetra*.“

Devojčica se zagledala u nju, trudeći se da ne zaplače. Klio je duboko uzdahnula, pa ispružila ruku i nespretno joj pomilovala obraz. „Samo pojedi nešto.“ Sara je poslušno podigla kašiku i prionula na jelo. Mama je rekla da je smislila ovo putovanje zbog nje, ali čak se i Klio ponaša kao da joj ona stoji na putu. Majka ju je poslala na put kako bi je se rešila.

Kad je kočija ponovo krenula, Sara je ćutala. Sedela je pored prozora i zurila napolje, pravih leđa i sitnih šaka sklopljenih na krilu. Klio je izgledala zadovoljno što ćuti i konačno je zadremala. Kad se probudila, osmehnula se.

„Osećaš li morski vazduh?“, pitala je. Sara je sedela u istom položaju, ali znala je da na prašnjavom licu ima blede pruge od suza koje nije mogla da zaustavi. Klio se samo tužno zagledala u nju, pa se okrenula prema prozoru.

Stigle su do gostionice *Četiri vetra* odmah posle zalaska sunca. Sara je držala Klio za ruku dok je kočijaš spuštao njihove torbe. Čula je strahovit zvuk nalik rikanju nekog čudovišta i uplašila se. „Kakva je to buka, Klio?“

„Talasi se lome o stene. Divno, zar ne?“

Sara je pomislila da je to najstrašniji zvuk koji je ikad čula. Vetar je hućao u drveću kao divlja zver koja traži plen. Kad su se vrata gostionice otvorila, čula je glasan muški smeh i viku. Naglo je ustuknula jer nije htela da uđe.

„Pazi malo“, reče Klio i pogura je napred. „Ponesi svoju torbu. Dovoljno je što nosim moju.“

Sara je odvela torbu do vrata. Klio ih je gurnula ramenom i ušla, a devojčica ju je pratila u stopu. Služavka se osvrnula po prostoriji i osmehnula. Sara je pratila njen pogled i za šankom ugledala muškarca koji je obarao ruke s mišićavim mornarom. Rmpalija koji je točio pivo odmah je spazio Klio. Nagnuo se da mune čoveka koji je bio zauzet obaranjem ruku, klimnuo glavom prema njoj i tiho rekao nešto. Čovek je okrenuo glavu, a mornar je iskoristio njegov trenutak nepažnje i tresnuo mu ruku na šank uz pobeđnički uzvik. Sara je prestravljeno gledala kako poraženi čovek ustaje i udara mornara u desni obraz, od čega se ovaj srušio na pod.

Klio prasnu u smeh. Izgledalo je kao da je zaboravila na Saru, koja joj se sakrila iza sukanja. Devojčica je tiho zacvilela kad je kavgadžija prišao Klio i glasno je poljubio. Ostali muškarci zagrajaše. Čovek se tada upiljio u Saru, koja je pomislila da će se onesvestiti od straha. Podigao je obrve.

„Nezakonito dete, a? Mora da te je zaveo lep druškan sudeći po tome kako izgleda.“

Prošlo je nekoliko trenutaka pre nego što je Klio povratila dah i shvatila o čemu čovek priča. „O, ona?! Ne, Meriče, dete nije moje. To je ćerka dame za koju radim.“

„Šta radi ovde s tobom?“

„To je duga i tužna priča koju bih radije zaboravila.“

Merik je klimnuo glavom i potapšao je po obrazu. „Kako ti se sviđa seoski život?“ Osmehnuo se, ali Sari se taj osmeh nije dopao.

Klio je zabacila glavu. „Baš je onakav kao što sam se nadala da će biti.“

Nasmejao se i podigao njenu torbu. „I zato si sada ponovo u *Četiri vetra*, a?“ Uzeo je i Sarinu torbu i smelo se iskezio, pa prasnuo u smeh jer je devojčica ustuknula kao da je on sam đavo.

Sara nikad nije videla nikoga nalik Meriku. Bio je veoma krupan, crne kose i potkresane brade. Podsetio ju je na priče o gusarima koje joj je čitala mama. Dubok glas mu se orio i gledao je Klio kao da će je pojesti. Izgledalo je da njoj to ne smeta. Nije obraćala pažnju na Saru dok je išla prema šanku. Devojčica ju je pratila jer se previše plašila da ostane sama. Svi su piljili u nju.

„Hej, Smotanko, daj našoj Klio kriglu piva!“, povikao je Merik prosedom šankeru koji je namignuo služavki i široko joj se osmehnuo. Rmpalija je potom uhvatio Saru oko struka, podigao je visoko i stavio na šank. „I malo razvodnjenog vina za ovu bledu gospojicu.“ Opipao je njen baršunasti ogrtač. „Tvoja mama je sigurna bogata, a?“

„Tata joj je bogat“, objasnila je Klio. „I oženjen.“

„O!“ Merik joj je podrugljivo namignuo. „Dakle, tako stvari stoje. Mislio sam da tražiš pošten posao.“

„I jeste pošten. Niko me ne gleda s visine.“

„Je l' znaju da si radila u krčmi pet godina pre nego što si odlučila da nađeš bolje mesto?“ Skliznuo je dlanom niz njenu ruku. „Da ne pominjem malo posla sa strane...“

Klio je pogledala Saru i odgurnula mu ruku. „Mej zna. Ona ne osuđuje druge. Sviđa mi se.“

„Liči li ova mala na nju?“

„Pljunuta majka.“

Merik je štipnuo Saru za bradu i pogladio joj obraz. „Oči plave kao razlićak i anđeoska kosa. Majka mora da ti je veoma lepa ako bar malo ličiš na nju. Voleo bih da je vidim.“

Klio se ukrutila i Sara je pomislila da se naljutila. Htela je da je Merik ostavi na miru, ali on je nastavio da je miluje po obrazu. Želela je da se udalji što više može od tog groznog čoveka s crnom bradom, tamnim očima i pakosnim kezom.

„Ostavi je na miru, Meriče. Dovoljno je uplašena i bez tvog zadirkivanja. Prvi put je odvojena od majke.“

Grohotom se nasmejao. „Izgleda malo bolešljivo. Hajde, malecka. Nisam opasan. Popij to.“ Gurnuo je kriglu razvodnjenog vina prema njoj. „Tako je. Posle nekoliko gutljaja nećeš se plašiti ničega.“ Ponovo je prasnuo u smeh jer se Sara namrštila kad je probala vino. „Jesi li navikla na nešto bolje?“

„Nije navikla ni na šta!“, odbrusi Klio.

Sara je sad bila sigurna da je Klio ljuta. Služavki se nije sviđalo što Merik obraća toliko pažnje na devojčicu. Pogledala je Saru i ozlovoljila se zbog njenog straha. „Ne budi tolika kukavica. On je pas koji laje, ali ne ujeđa.“ Stari Smotanko i ostali za šankom glasno se nasmejaše i Merik im se pridruži.

Sara je htela da skoči sa šanka i pobegne od bučnih glasova, smeha i očiju koje zure. Tiho je zajecala od olakšanja kad ju je Klio spustila, pa je uzela za ruku i povelala prema jednom stolu. Ujela se za usnu jer je Merik pošao za njima. Izvukao

je stolicu i seo. Čim bi iskapili krigle, naručio bi nove. Šalio se, a Klio se mnogo smejala. Jednom je zavukao ruku ispod stola i Klio ju je odgurnula. Ali se smeškala i sve više brbljala. Glas joj je bio čudan, kao da se reči slivaju jedna u drugu.

Padala je kiša i grane su grebale po prozoru. Sara je bila umorna, a kapci su joj toliko otežali da je jedva držala oči otvorene.

Merik je ponovo podigao kriglu. „Maleckoj su oči na pola koplja.“

Klio ju je dotakla po glavi. „Prekrsti ruke na stolu i odspavaj malo.“ Sara je poslušala, želeći da odu odatle. Ali Klio očigledno još nije htela da krene. Izgledalo je kao da se zabavlja. Neprestano je piljila u Merika. Sara je nikad nije videla da se tako smeška.

„Zašto si morala da je dovedeš u *Četiri vetra*?“, pitao je Merik. Sara je i dalje žmurila, praveći se da spava.

„Zato što njena mamica zabavlja otmenog taticu i oboje su hteli da je se ratosiljaju.“ Njene reči bile su hladne. „Nemoj to da radiš.“

„Ne?“ Tiho se nasmejao. „Znaš da si došla zbog toga. Šta fali seoskim momcima?“

„Ništa. Jedan me proganja da se udam za njega.“

„Hajdemo gore da popričamo o tome zašto si se vratila ovamo.“

„A šta da radim s njom? Mnogo sam se naljutila kad mi ju je Mej utrapila.“

Saru oči zapekoše od suza i grlo joj se steže. Zar je više niko ne želi?

„Čini mi se da nije teško naći nekoga ko će čuvati takvu malu lepoticu.“

„To sam i rekla Mej, ali je odbila. Veruje mi. Ona ima samo to dete kad njen čovek nije tu da glume porodicu. Mej jedino ume da bude lepa i uzgaja cveće.“

„Zar nisi rekla da ti se ona sviđa?“

„I sviđa mi se, ali kad god njegovo veličanstvo odluči da dođe, pogodi ko zaglavi s njenim nezakonitim detetom? Dosadi ti da vucaraš dete sa sobom, pogotovo ako nije tvoje.“

Merik se nasmejao. „Pa zašto je onda ne bismo bacili s litice? Možda će mamica i tatica to doživeti kao uslugu. Možda te čak nagrade.“

Sari je srce brže zakucalo.

„Nije smešno, Meriče.“ Klio je duboko, ozlojeđeno uzdahнула. „Bilo bi bolje da je probudim i smestim u krevet. Mnogo se umorila.“ Prodrimala je Saru, koja je podigla glavu s olakšanjem. Klio ju je uhvatila za ruku. „Hajde. Idemo na spavanje. Poželi laku noć gospodinu Meriku.“

Iscerio se. „Ispratiću vas do sobe, gospojice.“

Kad je Klio otvorila vrata svoje stare sobe, Merik je ušao. Sara ju je preplašeno pogledala.

„Šta to radiš?“ prošaputala je Klio ogorčeno. „Ne možeš da uđeš ovamo. Reći će majci i izgubiću posao.“

„Postaraću se za to.“ Merik se nagnuo i uhvatio Saru za bradu. „Kažeš li bilo kome da sam bio u ovoj sobi s Klio, iseći ću ti taj mali ružičasti jezik. Jasno?“ Sara mu je poverovala i klimnula glavom. On se blago osmehnuo i pustio je. Odjurila je u ugao i čučnula. Tresla se i pozlilo joj je. „Vidiš?“, zagrakta Merik s likovanjem. „Nema razloga za brigu. Neće ni zucnuti.“

Klio je razrogačila oči i pogledala u njega. Izgledala je uzrujano i Sara se ponadala da će mu reći da ode. „To je veoma surovo“, kazala je, gledajući devojčicu. „Nije tako mislio, ljubavi. Samo se izmotavao. Nemoj mu verovati ni reč.“

„Veruj, curo. Nisam se šalio.“ Privukao je Klio k sebi. „Surovo? Bilo bi surovo da me izbaciš kad znaš da želim samo da budem s tobom.“

Odgurnula ga je. Ponovo je posegnuo za njom i umakla mu je – ali čak je i Sara videla da to malodušno radi. Kako Klio može da dozvoli tom čoveku da je dodiruje?

„Poznajem te, Klio.“ Merik se smeškao, a oči su mu sijale. „Zašto si se vratila čak ovamo? Samo da bi ponovo videla more?“

„Ono mi je u krvi koliko i tebi.“

Merik ju je uhvatio i poljubio. Klio se otimala, ali čvrsto ju je držao. Kad se opustila u njegovim rukama, odmakao se tek toliko da kaže: „Nije ti samo to u krvi.“

„Meriče, nemoj. Ona gleda.“

„Pa šta?“

Ponovo ju je poljubio i ovog puta se zaista borila. Sara se ukočila od straha. Možda će Merik ubiti obe.

„Ne!“, reče Klio gnevno. „Izlazi. Ne mogu to da radim. Trebalo bi da brinem o *njoj*.“

Nasmejao se. „Nisam znao da ti je posao toliko važan.“ Pustio ju je, ali Sari se učinilo da Klio nije drago zbog toga. Izgledala je kao da će zaplakati. Merik se osmehnuo i okrenuo prema Sari. „Hajde, malecka.“

„Šta to radiš, Meriče?“, pitala je Klio. Sara se spremila da mu pobjegne.

„Izbacujem je. Neće joj ništa faliti ako neko vreme sedi u hodniku. I nemoj da odbiješ. Veoma dobro te poznajem. Uostalom, biće odmah ispred vrata. Niko je neće dirati.“ Podigao je cebe i jastuk s kreveta, pa dao znak Sari. „Nemoj me terati da dođem po tebe.“

Nije se usudila da ne poslušaa.

Izašla je za Merikom, koji je bacio cebe i jastuk u mračni hodnik. Nešto veliko je protrčalo i sakrilo se u mraku. Razrogačeno je zurila u njega.

„Samo sedi tu i ne mrdaj. Ako odeš nekud, naći ću te, odneti do mora i tobom nahraniti rakove. Jasno?“

Sari su se usta osušila i nije mogla da progovori već je samo klimnula glavom.

Klio je stala na dovratku. „Meriče, ne mogu da je ostavim tu. Videla sam pacova.“

„Prevelika je da bi je pacovi gnjavili. Biće joj dobro.“ Potapšao je Saru po obrazu. „Zar ne? Ostani ovde dok Klio ne dođe po tebe. Nemoj da si mrdnula odatle dok te ne pozove.“

„Da, go... gospodine“, promucala je.

„Vidiš?“ Ispravio se, okrenuo Klio i gurnuo je u sobu. Odlučno je zatvorio vrata za sobom.

Sara je slušala dok je Merik pričao, a Klio se kikotala. Zatim je čula drugačije zvuke i uplašila se. Htela je da pobegne od zvukova koje su ispuštali, ali setila se šta je rekao da će joj uraditi ako se pomeri. Prestrašena, pokrila se ćebetom preko glave i dlanovima pokrila uši.

Potom je usledila teška tišina. Sara je provirila u mračni hodnik. Osetila je nečiji pogled. Šta ako se pacov vrati? Srce joj je lupalo kao bubanj i celo telo joj je podrhtavalo u njegovom ritmu. Čula je tiho grebanje i čvrsto privila noge uz telo. Zurila je u tamu, prestravljena od onoga što vreba u njoj.

Poskočila je kad su se vrata otvorila. Merik je izašao. Naslonila se na zid i ponadala da je neće videti. I nije. Zaboravio je da postoji. Nije je ni pogledao dok je išao hodnikom, pa nastavio niz stepenice. Sad će Klio doći po nju i izvući će je iz ovog mračnog hodnika.

Minuti su prolazili, a zatim i sat, pa još jedan.

Klio nije došla po nju. Obavijena ćebetom i naslonjena na zid, Sara je čekala – baš kao što je čekala mamu onog dana kad je Aleks došao.